

Ο Χριστός γεννήθηκε προ... Χριστού!!!

Δρς Στράτος Θεοδοσίου και Μάνος Δανέζης
Επίκουροι καθηγητές Αστροφυσικής
Πανεπιστημίου Αθηνών

Η απάντηση στο ερώτημα «πότε γεννήθηκε ο Χριστός» μοιάζει αυτονόητη. Όμως δεν είναι. Για του λόγου το αληθές διαβάστε τις επόμενες γραμμές για να διαπιστώσετε κι εσείς ότι ο Χριστός γεννήθηκε προ Χριστού και εν τέλει, όχι στις 25 Δεκεμβρίου όπως πιστεύουμε. Τα προηγούμενα δεν αποτελούν παραδοξολογίες αλλά τεκμηριωμένα επιστημονικά συμπεράσματα για τα οποία αξίζει τον κόπο να ενημερωθούμε

Το ημερολογιακό πρόβλημα

Για να μπορέσουμε να φτιάξουμε ένα συγκεκριμένο ημερολόγιο πρέπει να ορίσουμε την αφετηρία του. Η φύση όμως δεν προβάλλει κάποιο γεγονός ιδιαίτερα, για να αρχίσει από αυτό η αρίθμηση ενός ημερολογίου, ούτε καθορίζει επίσης ποια είναι η πρώτη ημέρα με την οποία θα πρέπει να αρχίσει το δωδεκάμηνο έτος μας. Την περίοδο των πρώτων μεταχριστιανικών αιώνων, οι περισσότεροι συνήθιζαν να μετρούν τα έτη από την «εποχή του Διοκλητιανού». Δηλαδή με αφετηρία την 29^η Αυγούστου του έτους 284 μ. Χ του Ιουλιανού ημερολογίου, ημέρα κατά την οποία ο Διοκλητιανός ανακηρύχθηκε αυτοκράτορας. Επίσης, μερικές από τις πρωτοχριστιανικές εκκλησίες χρονολογούσαν με αφετηρία το 19^ο έτος της βασιλείας του Διοκλητιανού που παρέμεινε γνωστό ως η «εποχή των μαρτύρων». Επειδή όμως ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός ήταν ένας από τους πιο σκληρούς διώκτες του χριστιανισμού, κοινή ήταν η πεποίθηση στους εκκλησιαστικούς κύκλους ότι κάποτε έπρεπε να σταματήσουν οι χριστιανοί να τον μνημονεύουν.

Για το λόγο αυτό, δημιουργήθηκε η χρονολόγηση από τη γέννηση του Χριστού η οποία προτάθηκε από τον εκκλησιαστικό συγγραφέα Διονύσιο τον Μικρό (532 μ. Χ), ηγούμενο μοναστηριού της Ρώμης κατά τον 6^ο μ. Χ. αιώνα.

Η χρονολόγηση αυτή καθιερώθηκε γενικότερα το 800 μ. Χ από τον ηγεμόνα των Φράγκων και αυτοκράτορα της Αγίας Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας Καρλομάγνο (Carolus Magnus, Charlemagne, 742-814 μ.Χ.). Η προ Χριστού χρονολόγηση των γεγονότων πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τον Βέδα τον Αιδέσιμο (Venerable Bede) στην «Εκκλησιαστική Ιστορία του Αγγλικού Έθνους» στις αρχές του 8^{ου} αιώνα. Στη συνέχεια δεν χρησιμοποιήθηκε ιδιαίτερα μέχρι τον 15^ο αιώνα. Από τα τέλη όμως του 17ου αιώνα επανήλθε και χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα. Πότε όμως γεννήθηκε ο Ιησούς Χριστός; Τη μακρινή εκείνη εποχή οι γεννήσεις δεν καταγράφονταν στην περιοχή της Βηθλεέμ. Επίσης τα Ευαγγέλια, κύρια πηγή των πληροφοριών μας, δεν αναφέρουν τίποτα σχετικό ούτε μνημονεύουν κάποιον εορτασμό γενεθλίων κατά τον ανθρώπινο βίο του Σωτήρα Χριστού. Αρχικά, βέβαια, κατά τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες ο ακριβής εντοπισμός της ιστορικής αυτής ημέρας δεν ενδιέφερε ιδιαίτερα τους πρώτους χριστιανούς που λάτρευαν τον Χριστό καθημερινά.

Ο εορτασμός των Χριστουγέννων

Το πρόβλημα ανέκυψε όταν ο πάπας Τελέσφορος (125-136 μ.Χ), για πρώτη φορά γύρω στο 135 μ. Χ, αποφάσισε να μνημονεύσει το ιδιαίτερο αυτό γεγονός, θεσπίζοντας τη γιορτή των Χριστουγέννων. Η δυτική εκκλησία, με εγκύκλιο του πάπα Ιούλιου Α' (337- 352 μ. Χ.), επέβαλε στους χριστιανούς της δύσης να γιορτάζουν τα Χριστούγεννα ανά έτος την 25^η Δεκεμβρίου. Η παράδοση αναφέρει ότι στην ανατολή, η 25^η Δεκεμβρίου καθιερώθηκε το 378 μ. Χ. όταν πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ήταν ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Μετά δύο περίπου αιώνες, ο Σκύθης μοναχός Διονύσιος ο Μικρός (Dionysius Exiguus), με προτροπή του πάπα Ιωάννη Α' (523-526 μ. Χ.), κατόπιν διαταγής του αυτοκράτορα Ιουστινιανού Α', προσπάθησε να επαναπροσδιορίσει την ακριβή ημερομηνία του Πάσχα με αφετηρία χρονολόγησης της γέννησης του Χριστού. Την προσπάθειά του αυτή στήριξε στο Πασχάλιο του επισκόπου Κυρίλλου Α' της Αλεξανδρείας (376- 444 μ.Χ.) που ελάμβανε ως αρχή χρονολόγησης την εποχή Διοκλητιανού. Συνέταξε νέους ημερολογιακούς πίνακες για τον ακριβή υπολογισμό του Πάσχα, με αφετηρία όμως τη γέννηση του Χριστού. Με τα στοιχεία και τα μέσα που διέθετε τότε κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το έτος των υπολογισμών του ήταν το 532 μ. Χ., αντίστοιχο με το έτος 248 της εποχής Διοκλητιανού. Έτσι έφτιαξε το Πασχάλιο των ετών από το 532 έως το 627 μ. Χ.

Οι υπολογισμοί του αυτοί βασίστηκαν στα κείμενα του Κλήμη του Αλεξανδρέα (150-220 μ. Χ.) που ανέφερε ότι ο Χριστός γεννήθηκε στις 25 Δεκεμβρίου του έτους 1, το οποίο – κατ' αυτόν- αντιστοιχούσε στο έτος 753 από την κτίση της Ρώμης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι ως έτος γέννησης του Χριστού θεωρήθηκε το 1 επειδή δεν είχε ακόμα εφευρεθεί μαθηματικά η έννοια του μηδενός.

Κατάφερε όμως ο Διονύσιος να προσδιορίσει επακριβώς το έτος γέννησης του Χριστού; Οι περισσότεροι μεταγενέστεροί του ιστορικοί, υποστηρίζουν ότι έπεσε μερικά χρόνια έξω. Πολλοί υποστηρίζουν ότι ο Χριστός γεννήθηκε μάλλον το 4 π. Χ.! Οι υπολογισμοί τους στηρίζονται στην Καινή Διαθήκη. Σύμφωνα με τα Ευαγγέλια, ο Χριστός γεννήθηκε κατά την βασιλεία του Ηρώδη Α' (73-4 π. Χ.) στην Ιουδαία. Επίσης βασίζονται στον περίφημο Εβραίο ιστορικό Ιώσηπο (1^{ος} μ. Χ. αιώνας) που με την Ιουδαϊκή Αρχαιολογία του, πραγματεύεται την ιστορία του εβραϊκού έθνους από την εμφάνισή του μέχρι το 66 μ. Χ. Ο Ιώσηπος αναφέρει ότι ο Ηρώδης αναγνωρίστηκε ως βασιλέας της Ιουδαίας από τους Ρωμαίους κατά την 184^η Ολυμπιάδα, ενώ η στέψη του έγινε πιθανώς από 1^η Ιουλίου του 40 έως την 1^η Ιουλίου του 36 π. Χ. Για να ακριβολογούμε, ο Ιώσηπος αναφέρει ότι κατά το 7^ο έτος της βασιλείας του Ηρώδη έγινε η ναυμαχία στο Ακτιο, που συνέβη τον Σεπτέμβριο του 31 π. Χ. Συνεπώς η στέψη του Ηρώδη έγινε μάλλον το 38 π. Χ. Ο Ηρώδης κατά τον Ιώσηπο, έχοντας βασιλέψει 34 έτη πέθανε σε ηλικία 70 ετών, μετά μια έκλειψη Σελήνης και πριν το Εβραϊκό Πάσχα. Οι αστρονόμοι υπολόγισαν ότι εκείνη η έκλειψη Σελήνης συνέβη στις 13 Μαρτίου, ενώ το αναφερόμενο εβραϊκό Πάσχα γιορτάστηκε στις 12 Απριλίου. Μπορούμε λοιπόν με ακρίβεια να πούμε ότι ο Ηρώδης πέθανε μεταξύ της 13^{ης} Μαρτίου και της 12^{ης} Απριλίου του 4 π. Χ.. Επομένως το θείο βρέφος πρέπει να γεννήθηκε τουλάχιστον 4 χρόνια προ Χριστού!! Άλλοι πάλι καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα επειδή, κατ' αυτούς ο Διονύσιος παρέλειψε να υπολογίσει τα 4 χρόνια κατά τα οποία ο πρώτος Ρωμαίος αυτοκράτορας, ο Αύγουστος Καίσαρας Οκταβιανός, βασίλευσε μόνο με την ονομασία Οκταβιανός.

Το άστρο της Βηθλεέμ

Οι αστρονόμοι, από την πλευρά τους, προσπάθησαν να υπολογίσουν την ημερομηνία της θείας γέννησης ερευνώντας ένα πιθανό ουράνιο (?) φαινόμενο που συνδέεται μ' αυτήν: Το άστρο της Βηθλεέμ. Η αλήθεια βέβαια είναι ότι η μόνη πηγή που περιγράφει τούτο το θαυμάσιο γεγονός είναι το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο. Οι παλαιότεροι αστρονόμοι, θεωρώντας, παραλόγως, το γεγονός αυτό a priori ως αστρονομικό προσπάθησαν να

εξακριβώσουν το χρόνο εμφάνισής του σαν ένδειξη της ακριβούς περιόδου Γέννησης του Χριστού. Ο Kepler για παράδειγμα υποστήριξε ότι ο Χριστός είχε γεννηθεί ένα ή δύο χρόνια μετά την τριπλή σύνοδο των πλανητών Αρη, Κρόνου, Δία, στα όρια των αστερισμών Κριού και Ιχθύων. Πιθανώς το 4 ή 5 π. Χ.

Σήμερα είναι γνωστό, με χρήση υπολογιστών, ότι το 7 π. Χ. οι πλανήτες αυτοί συνέκλιναν τρεις φορές. Οι συγκλίσεις τους αποτέλεσαν ένα παράξενο φαινόμενο. Σύμφωνα με τις πήλινες πινακίδες που ανακαλύφθηκαν στις ανασκαφές της Σιππάρ, γραμμένες με σφηνοειδή γραφή, το φαινόμενο αυτό το παρατήρησαν και οι αστρονόμοι της Βαβυλώνας. Σύμφωνα με τις απόψεις αυτές, οι μάγοι, ιερείς του Ζωροαστρισμού, που ήταν ταυτόχρονα, αστρολόγοι και αστρονόμοι, το ερμήνευσαν σαν θείο σημάδι. Έτσι ακολούθησαν το «φωτεινό άστρο». Όταν έφτασαν στην Ιερουσαλήμ, έγιναν οι δύο επόμενες συγκλίσεις. Το φωτεινό φαινόμενο πρόβαλε προς τη δύση. Γι' αυτό το λόγο κατευθύνθηκαν προς τη Βηθλεέμ, όπου ανακάλυψαν το θείο βρέφος. Για την Αστρονομία λοιπόν, πιθανώς η γέννηση του Χριστού να έλαβε χώρα το 7 π. Χ. Το γεγονός αυτό υποστηρίζει εκτός του αιμινήστου αστρονόμου Κ. Χασάπη και ο F. D' Occhiello, καθηγητής της Αστρονομίας στο πανεπιστήμιο της Βιέννης (1969). Οι Αγγλοι αστρονόμοι D. Clark και F. Stephenson στηρίχθηκαν στα χρονικά της Σινίκης και ανακοίνωσαν το 1997 το συμπέρασμα ότι η γέννηση του Χριστού έγινε το 5 π. Χ. Αναφέρουν ειδικότερα ότι η μεγάλη σύνοδος των πλανητών έγινε μεν το 7 π.Χ., αλλά μετά από αυτήν ανέλαμψε ένας καινοφανής που μάλλον ήταν το άστρο της Βηθλεέμ.

Χριστούγεννα στις 25 Δεκεμβρίου;

Ούτε όμως η 25 Δεκεμβρίου είναι η πραγματική ημέρα γέννησης του Χριστού. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα που συνάγουμε από τα ιερά κείμενα, ο Χριστός δεν γεννήθηκε στις 25 Δεκεμβρίου, αλλά μάλλον στον Εβραϊκό μήνα Τιςρί που αντιστοιχεί στα μέσα Σεπτεμβρίου με αρχές Οκτωβρίου σύμφωνα με το Γρηγοριανό ημερολόγιο. Σύμφωνα με τις γραφές, ο βασιλιάς Δαβίδ είχε διαιρέσει την ετήσια υπηρεσία των ιερέων του Ισραήλ στο ναό του Σολομώντα σε 24 εφημερίες (Παραλειπόμ. Α', 24, 7-19), δηλαδή μια εφημερία ανά 15νθήμερο. Η εφημερία του Αβία ήταν η 8^η στην σειρά (Παραλειπόμ. Α' 24, 10). Αφού λοιπόν κάθε εφημερία διαρκούσε 15 ημέρες και το θρησκευτικό έτος των Εβραίων άρχιζε το μήνα Νισάν (Μάρτιος- Απρίλιος), συμπεραίνουμε ότι η εφημερία του Αβία αντιστοιχούσε στον Εβραϊκό μήνα Ταμμούζ (Ιούνιος- Ιούλιος). Ο γηραιός Ζαχαρίας ήταν ιερέας και ανήκε στην εφημερία του Αβία (Λουκάς Α', 6- 25). Στις ημέρες της εφημερίας του εμφανίστηκε ο αρχάγγελος Γαβριήλ στο Ναό του Κυρίου και του ανήγγειλε ότι θα γινόταν πατέρας. Υστερα από τις ημέρες αυτές, όταν επέστρεψε σπίτι του, η γηραιά γυναίκα του, η Ελισάβετ, συνέλαβε τον Ιωάννη τον Πρόδρομο (Λουκάς Α' 23-25). Τον έκτο μήνα της εγκυμοσύνης της Ελισάβετ (Λουκάς Α' 26- 36), πιθανώς το μήνα Τεμπέθ (Δεκέμβριος – Ιανουάριος), ο αρχάγγελος Γαβριήλ ανήγγειλε στην Παρθένο Μαρία ότι πρόκειται να γίνει μητέρα του Ιησού, γεγονός που έγινε 9 μήνες αργότερα, πιθανώς, όπως ήδη είπαμε, το μήνα Τιςρί, δηλαδή τον Σεπτέμβριο που ίσως είναι ο ακριβής μήνας της Γέννησης του Χριστού.

Με την εκδοχή αυτή συμφωνεί και ο αστρονόμος Ντέιβιντ Χιούζ του Βρετανικού Πανεπιστημίου του Σέφιλντ. Ο Χιούζ, με ανακοίνωσή του, στις 15 Σεπτεμβρίου του 1993 ανέφερε ότι ο Χριστός γεννήθηκε πριν 2000 έτη ακριβώς. Δηλαδή στις 15 Σεπτεμβρίου του 7 π. Χ. Σύμφωνα με τις απόψεις του Αγγλου αστρονόμου, το άστρο της Βηθλεέμ ήταν κατά πάσαν πιθανότητα, μια σπάνια σύνοδος των πλανητών Δία και Κρόνου που συμβαίνει μία φορά κάθε 840 έτη και έτυχε να συμβεί το 7 π. Χ.

Πάντως παράλα τα προηγούμενα μην ανησυχείτε. Τα Χριστούγεννα θα εορταστούν και φέτος κανονικά (!). Η 25 Δεκεμβρίου έχει καθιερωθεί παγκόσμια ως η γενέθλια ημέρα του Χριστού και θα ήταν αφελές να πιστέψουμε ότι «κάποιος» θα ήθελε να την αλλάξει.

Βιβλιογραφία

Θεοδοσίου, Σ. και Δανέζη, Μ.: *Η Οδύσσεια των ημερολογίων- Αναζητώντας τις ρίζες της γνώσης*. Τόμος Α'. Εκδ. Δίαυλος, Αθήνα 1995.

Θεοδοσίου, Σ. και Δανέζη, Μ.: *Η Οδύσσεια των ημερολογίων- Αστρονομία και παράδοση*. Τόμος Β'. Εκδ. Δίαυλος, Αθήνα 1995.